СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 6. Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 9 січня, 1935.

VOL. XLIII. No. 6. Jersey City, N. J., Wednesday, January 9, 1935. THREE CENTS.

КОНГРЕС ДІСТАЄ БУДЖЕТ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт зажадав у понеділок від конгресу ухвалення на видатки уряду суми 8 міліярдів 520 міліонів долярів, а рівночасно зажадав, щоб конгрес зробив його справжнім диктатором щодо видачі з цієї суми 4 міліярдів долярів, призначених на вишукування нових робіт.

Президент не жадав ухвалення вищих податків, хоча це само собою розуміється.

Президент домагається теж підвишки видатків на оборону краю.

СУД ПРОТИ „НАЙРИ".

ВАШИНҐТОН.—Найвищий суд Злучених Держав, розглянувши одну апеляцію з нищого суду в справі закона про відбудову краю, видав заяву, що цей закон, популярно званий як „Найра", в одній своїй постанові противиться конституції, а тимсамим є неважним.

Таку опінію видав суд про параграф 9А (С), котрий надає президентови право здержувати переміз виробів з одного стейту в другий, якщо їх продукція не годиться з постановами закона. З 9 суддів найвищого суду більшість з пять суддів признала цю постанову неважною тому, що конгрес, даючи президентови цю владу, не означив виразно правил, яких президент має при цьому придержуватися.

Того самого дня найвищий суд Злучених Держав признав конституційність минесотського стейтового закона про мораторію та нюйорського стейтового закона про молоко.

ЩЕ ОДНА МОРСЬКА КАТАСТРОФА.

ФОРТ ПІРС (Флорида). — Корабель „Гавана", що належить до Лінії Ворда, вислав бездротну телеграму, що в дорозі з Ню Йорку до Гавани він попав серед густої мраки в неділю рано на кораловому підводу скалу на північнім кінчику Багамаса, яких 60 миль на схід від цієї місцевости.

Пізніші телеграми подають, що море було спокійне та корабель міг спустити свої ратункові лодки й висадити безпечно всіх своїх пасажирів. У ратунковій лодці помер один пасажир. Капітан і 82 люда його залоги лишилися на покладі корабля, котрий скоро наповняється водою крізь проточини, що повстали через удар корабля до скали. На ратунок „Гавани" поплили кілька кораблів. На місце випадку повів їх один літак.

З ПРОЦЕСУ ЗА ВБИВСТВО ДИТИНИ ЛИНДБЕРҐА.

ФЛЕМІНҐТОН (Ню Джерзі).—На судовім процесі проти Гавптмана, обвинуваченого за вбивство дитини Линдберґа, стануда в понеділок як свідок панна Беті Гов, 30-літня нянька, що приїхала на розправу аж зі Шотляндії.

Панна Гов у своїх зізнаннях потвердила опис вечора, в котрім украдено дитину Линдберґів, а котрий подали Линдберґи. Адвокати оборони пробували підсунути їй, що вона не поводилася з дитиною з належною обережністю, але вона не дала адвокатам ніякого факту. Її зізнання важні для прокураторії тим, що вона розпізнала одіж, у котрій знайдено тіло дитини Линдберґів, як ту, в котрій вона положила дитину спати трагічного вечора. Це свідоцтво важне тому, бо воно кидає Гавптманови обвинувачення, що він вломився до хати й викрав дитину; це дає прокураторії право обвинувачувати Гавптмана за душогубство, бо закон каже, що коли хто допускається тяжкого злочину, а при тім наслідком цього злочину хтось утратить життя, то виновник відповідає за вбивство першого ступня, хочби смерть наступила без його вини.

СЕНАТОР ЛОНҐ ВИСТУПАЄ ПРОТИ ФЕДЕРАЛЬНОГО УРЯДУ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Лонґ, що вважається фактичним диктатором Луізіяни, виступив тут у сенаті проти федерального уряду, котрий недавно відмовив дати цьому стейтови фонди з федерального скарбу, поки стейт не відкличе законів, що не годяться з політикою федерального уряду щодо відбудови краю.

У своїй промові сенатор Лонґ сказав, що федеральну адміністрацію в стейті Луізіяна піддержують власники публичних домів розпусти, з котрими стейтовий уряд здавна бореться. Роблячи цей закид, сенатор Лонґ рівночасно заявив, що він не підсуває президентови Рузвелтови особистої вини в цьому.

З БОРОТЬБИ МІЖ ДЕРЖАВОЮ И ЦЕРКВОЮ В МЕКСИКУ.

САН АНТОНІО (Тексас). — Перебуваючий тут Леополь Руіс, архиепископ римо-католицької церкви в Мексику, у розмові з газетярами потвердив вістку що він вислав до мексиканських католиків посланіє, в котрім забороняє їм посилати своїх дітей до мексиканських державних шкіл, бо, мовляв, у них учать матеріялізму й соціялізму.

Мексиканський уряд почав спеціяльну урядову кампанію проти попівки, як люксусу, занадто коштовного для робітників.

ТРАҐІЧНА ПЕРЕПРАВА ЧЕРЕЗ ДНІСТЕР.

На березі Дністра в повіті Ґртей почули пограничники стрілянину. Згодом причалив до румунського берега човен, у якому була ранена в руку жінка. Вона сказала, що разом з чоловіком і донькою хотіла втекти до Румунії, але побачили їх совєтські погранични ки і почали стріляти. Чоловік і донька вискочили з човна в в воду і не знати, що з ними сталося.

СТУДЕНТ-ВЛОМНИК.

Станиславівська поліція арештувала Станислава Юштада зі Львова, бувшого студента техніки в Мітвайді в Голяндії. Юштад тому кілька літ виконав влом до бюр львівської політехніки й за це відсидів у вязниці. Як вийшов із вязниці, став міжнародним касовим злодієм. Засуджували Юштада по черзі суди в Відні, Чернівцях і Варшаві. На днях Юштад приїхав до Станиславова й тут вломився до бюра греко-кат. епископства та до кати багатого промисловця Гольдштайна. В епископській касі не знайшов грошей зовсім, а при вломі до Гольдштайна Юштада арештували.

ПРОДАВАЛИ ЛЮДЯМ СТЕРВО.

Перед трибуналом окружного суду в Станиславові станули оглядач худоби з Вовчинець, Веретка, і торговці мяса, М. Кашуба й І. Дебенко, що пускали до консумції стерво. Веретка значив урядово мясо, що походило зі здохлого вепра, не оглянувши його перед убоєм, і признавав його приго гожим до консумції, а Кашуба і Дебенко, які намовили оглядача до такого зловживання влади, це мясо продавали. Веретку засуджено на 2 роки вязниці (без припинення), а нечесних продавців по одному рокови вязниці.

СТРУСИ БУДУТЬ ЛІТАТИ.

У Капштадті роблять цікаві досліди зі струсами. Хотять їх навчити літати, бо предки їх у передісторичних часах певне вживали крил, щоб рухатись у повітрі. Тіде тут про те, щоб розвинути у струсів сильні мязи крил. Покищо струси вчаться скакати, помагаючи собі крилами. Коли ще навчать літати курки, треба буде за зайцями їздити літаками.

ПОЛІЦІЯ ВИКРИЛА ЦІЛИЙ СКЛАД КРАДЕНИХ ШКІР.

Підчас ревізії, переведеної в помешкання братів Якова і Маєра Бергерів у Львові, поліція знайшла цілий склад ріжних шкір. Ведуть слідство, щоби викрити, від кого Бергери набули шкіри, що походять з крадіжу.

УЧИВ КОНЯ ГОВОРИТИ.

Поліція у Варшаві занялася якимсь дивом, Антоном Павлевським, що хотів конче навчити коня людської мови. При науці маняк знущався над бідними звірятами й калічив їх немилосерно. В липні ц. р. одного коня мусів передати на лікування у ветеринарній клініці. Тепер Ліга Охорони Звірят ствердила, що дивак покалічив другого коня, яким теж заопікувалася ветеринарія клініка.

ЗРІСТ КРІЗИ В ПРИВАТНОМУ ШКІЛЬНИЦТВІ.

Шкільні куратори ствердили щораз дошкульніший зріст кризи в приватному шкільництві. Криза спричинена неплаченням шкільних оплат і малою фреквенцією учнів. На терені варшавської шкільної кураторії грозить із цих причин ліквідація 7 багатьом приватним школам. Число учнів у середніх школах змаліло до того ступня, що в одній з 8-клясових шкіл на терені Плоцка є разом усього 30 учнів.

НЕ ПРИЙМАЮТЬ ПОЛЯКІВ НА РОБОТУ ДО ФРАНЦІЇ.

В часі від 22-го до 27-го жовтня м. р. прибули до Франції 403 чужоземних робітників, між якими не було ані одного Поляка. В цьому самому часі виїхали з Франції 709 чужоземних робітників, у цьому числі 512 Поляків.

БЕЗКОНЕЧНА БАНДИТСЬКА ІСТОРІЯ.

Після нападу на лісничівку в Білобережках під Переворськом ославлений бандит Мачуга з товаришем Колодзейом втекли до Розбожа, де скорочнилися в домі Катерини Буковой, нареченої Мачуги. Довідалася про це поліція і розставила довкола стежі. В ночі два агента підійшли до хати Буковой, і тоді впали в вікна два стріли, які дав швагер Мачуги, М. Стахевич, щоб остерегти бандитів. Завалювані бандити вискочили крізь вікна, дали кілька стрілів до поліції і почали втікати. Поліція зловила Стахевича, а Мачуга і Колодзей окружили село і пішли гостинцем у напрямі Переворська. Незабаром надійшов проти них постеругнковий К. Матейко. Він сховався за деревом і допустивши бандитів до себе на кількапатять кроків, освітив їх електричною ліхтаркою. Тоді впали на нього чотири револьверові стріли. Поліцай почав відстрілюватися, а тимчасом бандити кинулися до втечі. Мачуга перескочив рів і втік полями знову в сторону Розбожа, а зате Колодзея досягли шість куль у голову і груди, наслідком чого він упав трупом. Знайдено при ньому два револьверя з набоями, вкрадені попереднього дня в Білобережках. А тимчасом Мачуга, згубивши капелюх і електричну ліхтарку, втік. У звязку з поліційною облавою арештовано Катерину Букову, Мих. Стахевича і свояка його, Стемпака. За Мачугою гаядає дальше поліція. Зловити його трудно, бо по селах біля Переворська знаходиться багато його товаришів, що дають йому допомогу й захист, очевидно дістаючи від нього гроші або ріжні крадені річи.

ЯК У ПОВІСТИ.

В. Мартинюк, селянин з Крутичева на Волині, емігрував тому чотири роки до Канади. В селі лишив молоду нареченої Н. Брецюк, приїхати їй, що возьме її до Канади, як трохи доробиться. І справді за чотири роки Мартинюк рішився оженитись і вислав лист, щоб приїздила. Відповіди на те довго не було, аж недавно повідомлено Мартинюка, що його наречена померла на черевну, яка ширилася в кременецькому повіті. Ця вістка так подіяла на Мартинюка, що він збожеволів і його мусіли відставити до шпиталю.

В ІСТОРИЧНІЙ ПАЛАТІ В АВІНЬОНІ.

В історичній палаті в Авіньоні (Франція), що була осідком пап у часі т. зв. „авіньонської неволі", трапилася будівельна катастрофа. Підчас перебудови одної вежі завалився нагло найвищий поверх вежі і, падаючи на нижче положені поверхи, завалив їх. В катастрофі згинув один робітник, а два були ранені.

ДЕЗЕРТИР ПОДВІЙНИМ ДУШОГУБОМ.

Перед військовим судом у Перемишлі відбулася розправа проти дезертира з 5 п. с. п., Станислава Скори, за подвійне душогубство. Покинувши у вересні м. р. самовільно свій полк, стаціонований у Перемишлі, та озброєний військовим крісом, пішов разом зі стрільцем Палашем до Берези Королівської, пов. Ланьцут, і там застрілив на полі двох селян: Антона Грабара й Антона Дмидровського з пімсти за побиття у квітні 1930 р. Опісля два місяці волочились оба по лісах, аж недавно Срока, почуваючися загадто загрожением погонею жандармерії, сам зголосився у військовій команді в Ніску, віддаючись добровільно в руки справедливости. Жандармерія відставила його до Перемишля, де поставлено його перед наглий суд. Проти Палаша, якого теж зловлено, ведеться нормальне доходження. Стан. Сроку засуджено на розстріляння. Комендант перемиського корпусу, ген. Глуховський, затвердив присуд. Президент держави не помилував Сроки, тому його розстріляв плютон підгалянських стрільців на одному з фортів в околиці Перемишля.

ДОНЬКА СУПЕРНИЦЮ МАМИ.

У Бродках біля Щирця трапилася кривава трагедія, що мала незвичайне підложжя. Рільник Іваненко мав довший час інтимні звязки з 42-літньою вдовою Е. Мавровою. Однак останніми часами рішив припинити з нею звязки, а ще й хотів оженитися з донькою Мавровой. Маврова спротивилася тому і ніяким чином не хотіла допустити до вінчання. Тоді Іваненко рішив убити Мавррову. Заманив її до свого мешкання і стрілив до неї з револьвера. Прострілив їй карк. Опісля вимірив револьвер до себе, стрілив двічі і впав на землю неживий. Важко рановану Мавррову відвезли до лічниці.

ГОДИННИК — АРХІТВІР МИСТЕЦТВА.

Один з робітників фабрики заліза в Витковицях (Чехословаччина) виготовив годинник, що є справжнім мистецьким твором. Годинник складається з 4 частин: властивого годинника, календаря, астрономічного годинника, і планетарного годинника. Коли годинник бе годину, показуються на ньому Адам і Єва. Годинник показує не тільки години, мінути і секунди, але теж рік, місяць, тиждень і день, географічну довжину і ширину, пору сходу і заходу сонця. Незвичайно цікаво побудований планетарний круг. Довкола сонця кружляють 8 планет, між ними золота земля і срібний місяць. Годинник важить 150 кг. і складається з 2,500 частин, виконаних зі сталі, алюмінію і мосяжу. Його виконання тревало 10 літ.

ДАЛІ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ РОЗСТРІЛІВ НА УКРАЇНІ

ЛЬВІВ. — Рада Т-ва Письменників і Журналістів ім. І. Франка у Львові відбула окреме засідання в справі чергової хвилі терору на Україні під Совєтами. Рада рішила у повному складі й одноголосно запротестувати якнайрішучіше проти кривавої большевицької системи збірної відповідальности, якої жертвою падуть зовсім невинні люди, особливо чільні українські письменники. У списку 28 розстріляних громадян у Києві, 15 грудня 1934, знаходяться назвища відомих українських письменників-комуністів чи довголітніх симпатиків комунізму. Це ще один доказ на те, каже Рада, що червона Москва ничить українську культуру без огляду на її форму й ідеольогічний характер. Хоч деякі з розстріляних письменників за час свого побуту в Галичині активно боролися з національною лінією Товариства і цілого українського громадянства Галичини та північно-західніх земель, Рада протестує проти їх розстрілу, бо вони працювали, хоч на свій лад і по своєму розумінню, але для української культури. Рада звертається з покликом до всіх українських установ видати збірний протест проти нечуваного в культурному світі фізичного винищування письменників і мистців на совєтській Україні.

ПРОПАМЯТНА ВИСТАВА УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ.

ЛЬВІВ. — Пропамятна виставa У. С. С., що відбулася в Національнім Музею стягнула величезну масу народу. Треба було впускати публику „партіями". Виставу влаштовано з величезною дбайливістю і піетизмом. В катальогу вимінено 348 штук експонатів. Виставa виказала, що, не зважаючи на важкі пережиття і війну, збереглось у людей дуже багато цікавих фотографічних знимок та оригінальних рисунків з тієї славної доби.

ВИСТАВА У. С. С. ПРОВОКАЦІЄЮ?

ЛЬВІВ. — На нарадах „Обороньцуф Львова" порушено справу нововідкритої вистави Українських Січових Стрільців, що обіймає памятки від 1914 до 1934 р. Ту виставу і дати, 1914—1934, узнали ці збори провокацією.

ЩЕ НЕ УСТИЯНИЛИ ПОЛЬСЬКОГО ПРАВОПИСУ.

ЛОДЗЬ (Польща). — Куратория шкільної округи вислала до дирекцій середніх шкіл обіжник, яким забороняє вживати в школах нового польського правопису, злажженого польською академією наук. Куратория каже, що ще відбудуться нові конференції в міністерстві освіти і щойно там буде вирішений новий правопис. А покищо треба писати по старому.

СЯНІК ОСІДКОМ ЛЕМКІВСЬКОГО ЕПИСКОПСТВА.

ЛЬВІВ. — Ходять слухи, що новомянований апостольський адміністратор для Лемківщини, не буде резидувати в Риманові, а в Сяноці, де вже винаймили дім на мешкання для нього і трох кріпошан.

ХАРЧІВНІ ДЛЯ НАЙБІДНІШИХ.

ЛЬВІВ. — Харчівні для українських дітей, отих найбідніших, що їх батьки безробітні й нуждарі. Це є те здорове гасло, що його піднесено у Львові. Покищо удержується одну таку харчівню в Городецькій дільниці. Удержує її „Українська Захоронка" при допомозі митрополита, Т-ва св. Івана Милостивого, Маслосоюза й українських робітників пекарні „Якір". З харчівні користають 160 дітей. Удержання коштує 960 злотих місячно. Тепер хочуть побудувати такі харчівні в інших дільницях Львова. Взивають українське громадянство по інших містах, щоб усюди вдержувати подібні харчівні для нашої бідноти.

ДАРУНОК З ПОДЕРТИХ ЧЕРЕВИКІВ І СОРОЧОК.

БЕРЛІН. — У Франкфурті над Майном поліція арештувала бувшого ляндрада Марка та його дружину за те, що підчас різдвяної збірки для вбогих дали на ту ціль дві пари подертих черевиків, дві подерті сорочки, старий капелюх і т. п. Місцева преса звертає увагу, що Марк є на емеритурі та побирає місячно 700 марок платні. Вістка про це викликала серед населення велике обурення і поліція вважала за вказане „жертводавців" арештувати.

НАЦІСТИ ЗНОСЯТЬ ОСТАНКИ СЕПАРАТИЗМУ И МОНАРХІЗМУ.

БЕРЛІН. — Дня 30-го січня буде скликаний німецький парлямент, який прийме закон про новий поділ Німеччини. Буде вона тепер поділена за зразком французьких департаментів на 24 округи, а кожда з них матиме від 3,000,000 до 4,000,000 мешканців. Поділ буде керуватися економічними, географічними і військовими цілями, а відкине дотковито давні підстави, що мали на увазі тільки династичні інтереси.

НОВА ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА В СОВЕТАХ.

ЛЕНІНҐРАД (Росія). — Офіціяльно Совети проголошують, що недалеко Ленінграду наїхали на себе два експресові поїзди, та що треба було 13 годин праці, щоб очистити залізничий шлях. Комунікат каже, що було багато жертв у людях, але не подає, скільки.

В Советах тепер повно таких катастроф.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:	SUBSCRIPTION RATES:
Поодиноке число три центи.	Three cents a copy
На рік $6.00	One year $6.00
На пів року $3.25	Six months $3.25
На три місяці $1.75	Three months $1.75
Число з п'ятниці (з англійською частю):	Friday's issue (with Ukrainian Weekly):
На рік ..... $ 2.00	One year ..... $ 2.00
На пів року ..... $ 1.25	Six months ..... $ 1.25
В Джерси Сітї і Загранцею:	Foreign and Jersey City Rates:
На рік $9.00	One year $9.00
На пів року $4.75	Six months $4.75
На три місяці $2.50	Three months $2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. "Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У: Н. Союза: BErgen 4-1016.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРЕЗИДЕНТ ПРО АМЕРИКУ В КРІЗІ

У своїм звичайнім посланію до американського конгресу з нагоди відкриття нової сесії президент звернув американському народови увагу на неодну річ, котрої люди часто не добачують.

Передовсім президент кинув рішучий визов людям, котрих звичайно описується як консерватистів або назадників. Президент їх так не називає, але він пригадує тим, які падкаються через преріжні зміни в нинішньому світі, що нині в цілому світі зміна є на порядку дня. В кождій державі, економічні проблеми, що варилися здавна, довели нарешті до кріз преріжних родів до яких майстри старої практики й теорії не приготовані. В більшости держав люди вже перестали вважати суспільну справедливість тільки далеким ідеалом, а стали прямувати до неї як до докладно означеної цілі.

Та коли Америка не одна в світі країна в кризі, то вона взялася розвязувати питання кризи на свій питомий спосіб. Америка, каже президент, пробує розвязати її згідно зі своїми ліберальними традиціями, задержуючи глибокі признаки своєї республиканської форми репрезентаційного правління, які власне Злучені Держави дали колись світови. Цими словами президент підчеркує, що американські традиції ріжняться від неліберальних правлінь, отже комунізму й фашизму.

Америці вдалося вже розвязати неодно суспільне питання й загладити неодну нерівність. Одначе Америка все ще має багато зловитків, нерівностей, несправедливостей. Ще далі одні люди мають занадто великі привілеї, коли інші мають їх замало. Одні люди мають забагато маєтку й сили, а інші не тільки не мають майна, але й сили заробити собі на життя. Тому Америка ще й далі мусить з одного боку здержувати одних людей перед загарбуванням у свої руки занадто великих маєтків, зисків та збирання завеликого впливу, а з другого боку здержувати від нищення змагання шукати прожитку й маєтку. Хоч одна людина не зовсім рівна другій у добуванню собі прожитку, то всетаки вищість одної людини не повинна бути безмежна: нарід повинен радше піддержувати людей у змаганню до прожитку, ніж у змаганню збивати великі маєтки й збирати велику владу. У теперішню кризу край повинен прямувати свідомо до забезпечення кождій людині прожитку, забезпечити її перед ріжними газардами життя та запевники їй гідний дім.

ЯК ПОВОДИТЬСЯ „КУЛЬТУРНА" ПОЛЬЩА З УКРАЇНСЬКИМИ РЕВОЛЮЦІОНЕРАМИ

(УП, Львів). — Займанці українських земель стараються всіми способами спинити, а то й зломити український визвольницький рух. Найбільше безпосереднім способом на це вважають вони фізичне винищування непримирних голодом, Соловками, шибеницями, розстрілами, тюрмами та концентраційними таборами.

Про це, як винищують Українців Москалі, відомо вже цілому світови. Зате в останніх часах мало відомо світови про те, як тесаме проводить другий окупант української землі, Польща, що пробує зараховуватися себе в ряди европейських культурних потуг. Відомі пацифікації, концентраційний табор у Березі Картуській та переповнені політичними вязнями польські тюрми виставляють Полякам не краще за Москву свідоцтво культурности. Жахливим середньовічним режімом по тюрмах намагається вона зломати фізично й духово тих, яких не може післати на шибеницю. Звичайно засуджених засилають до найгірших тюрем у західній Польщі, і то так, щоб до них ніхто, навіть родина, не мали доступу та не дозволяють листуватися з рідними.

У той спосіб поводяться не лише з засудженими, але й зі слідчими вязницями, яким ще вини не доказано і які ще можуть показатися невинними. І це робиться під боком судових властей, бо навіть за порозумінням зі слідчими суддями.

У львівській слідчій вязниці перебувають під цю пору около 150 вязнів, між ними 35 жінок. Присланий з Варшави комісар, садист Кособуцький, загострив до неможливости вже й так нестерпний тюремний режім. Поляки беруть приклад з Москалів. Москва висилає спеціяльних фаховців ГПУ з Москви на Україну, а Польща висилає їх з Варшави. Той комісар на власну руку, протизаконно, забороняє вязням говорити між собою по українськи. Неслухняних обкладає нечуваними карами, держить їх у темницях, де на цементовій підлозі вічно стоїть вода і вязень по кістки все у воді стоїть; дозорці побивають вязнів тюремними ключами, а дівчат та селянок бють по лиці. Крім того ще підмовляють кримінальних злочинців до побоїв політичних вязнів. Роздільють хліб для вязнів дозорці, краючи його на брудній, запущеній тером та посипаній піском підлозі, та зсуваючи його накупу брудними чоботьми. Щоби по змозі найбільше докучити вязням, цілими місяцями не дають їм часописів та книжок, не допускають родини на побачення та не дозволяють мати теплого одягу, ані теплих харчів. Ті страшні відносини, які годі на папері списати, щоб світ про них мав сяку-таку уяву, довели до того, що за час останніх трох місяців українські політичні вязні, числом коло 150, уже два рази були змушені переводити голодівку. Остання голодівка, недавно закінчена, тревала **одинадцять днів.** Не зважаючи на інтервенції родин вязнів, спільно з оборонцями, ані прокуратура ані заряд вязниці не видали ніяких розпоряджень, що в своїх наслідках причинилисяб до припинення голодівки. Апеляційний прокуратор навіть не зволив говорити з делегацією батьків та оборонців. Такий то прокуратор — пан Дембіцький. Натомість на шестий день голодівки піддано аж 50 голодуючих штучному відживленню, щоби удержати їх при життю силою. Для тої ціли спровадженої санітарні сили зпоза тюрми. Треба собі здати справу з того; що тюремна голодівка в масі — це добровільне масове самогубство вязнів, що рішаються на добровільну смерть, щоб раз покінчити з муками. Тільки жахливий стан і відносини в тюрмі змушують людей до того засобу боротьби з фізичною перевагою займанця.

Щоб не бути голословними, наведемо факти:

1) **Засудженого вязня** Нича побила вязнична сторожа в приві таки його матери за це, що в часі побачення говорив з мамою по українськи. При тому мама зімліла.

2) Коли студентка Куликівна заговорила в часі побачення з мамою по українськи, ключник насильно завернув її назад до келії, штовхаючи, як попало, бо він, мовляв, „по хінську не розуме". За кару відобрано тій студентці дозвіл на побачення на час двох місяців. До того треба додати, що всі вязничні дозорці мають за наказом згори однакову відповідь, коли зачують українську мову, а саме, „по хінську не розумем".

3) У часі побачення політичного вязня Мартинюківної в присутности дозорця, вязничний сторож видяв їх вуличною лайкою львівського батяра лише за те, що посміли говорити до себе рідною мовою.

4) Увязнені дівчата, головно студентки університету, примушені жити в спільних келіях разом з кримінальними і проститутками, при чому мусять користуватися спільним коритом до миття та спати разом з тамтими в ліжку, виставляючись на небезпеку зараження ріжними недугами.

5) Сторожі жіночого відділу (ключник Шеремета, ренегат) прозивають студенток усякими лайками, напр. „ти встрентна малпо", „ти кобило" і т. п. Наведені лайки належать іще до зовсім пристойних, які можна навести, бо інші то сором наводити.

6) Слідчого вязня панну Стрільчуківну переслухано в темній келії, при чому ключники звалили її на землю, били по лиці та товкли ключами. Тесаме зроблено з Анною Куйбідою.

7) Слідчого вязня Степана Бандеру переслухувано безперервно 132 години, потім за його домагання вже раз покінчити те слідство, переслухання й тортури, покарано його ще темницею „казенкою", не допустивши до нього ні харчів, ні книжок, ні білля, хоч на це був дозвіл від слідчого судді.

8) Засудженому на 8 літ Зеновії Косакови відібрано дворазового побачення за те, що він говорив по українськи. Нікому не вільно тех писати по українськи до родини, і через те ніхто з родиною не листується.

9) Марію Сосенко, учениці семинарії, переслухували поліційні агенти безперервно цілий тиждень, при чому не давали їй їсти, а самі безнастанно змінялись. Це діялося без огляду на те, що увязнена знаходилася вже в слідчому суді. Подібно поступлено з студенткою Іриною Хомяк.

10) Мирославу Головківну переслухувано безперервно 3 дні і 3 ночі, а Теодору Дмоховську чотири дні й чотири ночі.

11) В камерах, обемом на 6 осіб, перебуває 20—25 осіб разом зі злочинцями та проститутками. Задля браку повітря вязні цілими місяцями горячкують.

12) Вязня Дмитра Труша замкнено в кльозеті та по звірськи побито.

13) Навіть за дозволом суді тюремні власти не видають вязням книжок до читання, а-бо видають, але по парумісячному припізненні. Тесаме діється з одягами та харчами, які доставляють вязням зі пустими. Якщо вязень добивається належного, то звичайною відповіддю на це є темниця-„казенка". Приміром, таке зустріло Калину Танчаківську.

14) Вязневи Равликови відібрано зовсім одяг, і він мусів пересидіти так тиждень у вогкій та холодній камері.

15) Зі звичайними уголовними вязнями поводяться краще ніж з українськими політичними вязнями. Уголовні мають що тижня побачення, а українські політичні вязні дістають його з трудом ледви що другий тиждень, і то щойно в дальших місцях заторгнення.

16) Ні слідчих ні засуджених Українців не допускають у каплицю на молитву, хоч і капличя і греко-католицький священик є при тюрмі.

Думаємо, що ці факти говорять самі за себе.

Спровоковані таким безправством, вязні перевели були в серпні масову голодівку. Голодували повних сім днів. Тюремна й судова влада днів. Тюремна й судова влада одурили вязнів обіцянками змінити тяжкий режім, але не додержали слова. Це було причиною листопадової голодівки, одинокого засобу оборони людської гідности в тюремних польських умовинах. Тим разом вязні поставили свої вимоги, які здебільша є приписані і кодексом карного поступування і тюремним регуляміном:

1. Право вживати української мови в слові і письмі.
2. Короткого щоденного проходу.
3. Допущення книжок і часописів.
4. Людської поведінки з боку тюремної влади.
5. Раз на тиждень побачення з родиною.
6. Права на приладдя до писання.
7. Розміщення по камерах окремо від хорих, звичайних злочинців та проституток.

Сподіватися якогось успіху годі. Може хвилево поправиться, але Ляхи дуже скоро повернуться до старого, бо їм іде про фізичне знищення вязнів та моральне заломання характерів.

Не менше цинічною є поведінка з Українцями, інтернованими в концентраційних табрах. Табор у Березі створено тільки на те, щоб створити для людей, не засуджених ніким правосильним присудом, кару-каторгу, тяжчу ніж бувші московсько-царські каторги на Сибірі. Командант табору, поліційний підінспектор Грефнер, відомий кат. Він іще заки обняв це становище комманданта, висловився на судовій розправі в Познані, що поліцаї є дурні, коли мало бють. Мабуть саме тому він став командантом табору в Березі Картуській. Він є там паном життя і смерти над 200 засланими Українцями. Інтерновані працюють цілими днями при гнилій праці копання ровів серед багон. До кожного інтернованого приділено двох поліцаїв з нагайками, що підганяють знеслених та виголоджених при праці. Про якинебудь харч у таборі трудно говорити, бо люди ледви животіють. Хорим не дозволяють і не дають змоги придержувати дієти. Хто виходить на працю досвіта, той обідає щойно вечором, повернувшись у табор. Харчів з дому діставати не вільно. Нема там ні ліжок, ні тапчанів, ні навіть дощок, на яких можна було спати. Сінники з гнилою соломою лежать на сирій землі. Нема ні столів, ні стільців. Сидять і спочивають на землі. Про щітку до зубів та мило шкода й згадувати. З людей поробилися тіни, що від вітру валяться. Голими руками мусять вони чистити виходки та латрини під побоями. Та не лише свої, але й поліцайські. Нагаї сипляться на кождому кроці і на кождого, як на хлопцю. І це діється тоді, як у культурному світі діють „Товариства Охорони Звірят", коли закони окремих держав забороняють мучити худобу, навіть ту, що її ведуть на заріз. Попри тяжку працю в голоді проводиться ще кождого дня по дві години т. зв. „Паньство-ве виховане", або поліційні виклади, підчас яких інтернованих тренують кричати „Нех жие маршалек Пілсудскі, нех жие найяснейша Річ Посполіта Польска і Костек Бернацкі (воєвода поліський)". А що інтриновані, річ зрозуміла, мовчать на таку провокацію, то таке „виховання" кінчиться поголовним биттям. Це повторюється так довго, поки поліцаям руки не поміліють. Отже не диво, що вже в перших днях таборових практик три українські родини одержали урядові повідомлення (листівки), що син „змарл смєрцьон натуральном".

Що в інших польських тюрмах не краще, у всіх тих Свєнтих Кшижах, Грудзьонцах, Равічах, Бронках і Сєдльцах, то на це доказом от хочби бунт вязнів у Бронках, який здавлено аж при помочі війська та газових бомб. Але це факти відомі з польської преси.

Українська преса не сміє й словом згадати про ту жахливу дійсність. Вона мусить її промовчувати так, начебто все там було в порядку.

Наведені факти це жахливі дійсність, що має місце в Польщі, яка рахує себе „пржедмєжем" культурної Европи.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

КОЛЯДИ
і
ЩЕДРІВКИ
на
РІЗДВО ХРИСТОВЕ І БОГОЯВЛЕННЯ
з додатком пісень
СТРАСТНИХ ВОСКРЕСНИХ І ІНШИХ ПІСЕНЬ ЦЕРКОВНИХ
Ціна 35 центів.
Замовлення і гроші слати до:
"SVOBODA"
81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346
JERSEY CITY, N. J.

Михайло Грушевський.

ЯСНОВЕЛЬМОЖНИЙ СВАТ

Різдвяне оповідання М. Заволоки.

(3)

— Затихають, але не беруться до зброї, — по латинів відповів Кирило. — Ти вже, як би раз пішов на війну, попрощавсь би на все з наукою, це певно знай; одно з другим погодити не можна. І я за себе скажу — як я тебе любив, але як би ти зрадив науці, знати тебе не хочу.

— Статочному чоловікови що за потреба йти в козацтво? — додав пан райця. — Тоготиться для голоти.

— А проте хто нам відновив митрополію, хто заступив нашу релігію, як не небіжчик гетьман Сагайдачний? — сказав Грицько.

Ця згадка за Сагайдачного утихомирила отця Кирила, що мав велике до нього поважання, але він всетаки додав:

— Ніколи не пристану, щоб ти йшов у козаки.

Тут пан райця, скориставши з цього перемиря, поспішив перевести неприємну розмову на невтральну тему.

— Гарно поступає академія під новим ректором. Знав покійний митрополит, в чиї руки її передати.

— А якже, — жваво прийняв цю тему отець Кирило. — Гарна то була деклямація в неділю. І ти, Григорію, був не останній. Як то ти за геометрію говорив? Щось там від Ксенофанеса.

— Ксенофанес значніший з філософов давних —

почав деклямувати Грицько,

Обиватель з Грецї Кольофонов славних,
Архитипом ніякимсь Бога називати:
Без початку і конца казал признавати,
Змилил еднак тот мудрец, бо розум в поганской
Еще ховал темности і владзи шатанской...

— От власне! — перебив його отець Кирило. — Хотів я тобі закинути: не повинний був еси казати, що ті славні мужі під властю шатанською перебували...

— Але прошу вас, пан-отче, вмішався пан райця, що теж у своїм часі скінчив братські школи. — Адже до Христа ввесь світ був у власти діявола...

Тут піднялася жвава диспута і затяглася на довший час. Отець Кирило взяв до помочи свою бібліотеку і став виносити один фоліянт по другім на побиття своїх противників. Але на цей раз усе те дуже мало інтересувало Грицька. Він нудився і думав за свою мандрівку у козаки. Було вже рішено у нього безповоротно — тікати. Тільки розшибався гадками — чи сказати Настусі, чи ні. Хотів був сказати, але, побачивши її змучене лице та перестрах, постановив не казати:

— На що її мучити, нехай трошки пізніше довідається.

IV.

В ночи під вівторок Грицько Пісченко викрався з двома колегами з братства мандрувати на Низ.

Все було уладжене наперед: вони прилучились до ватаги, що їхала з хлібом до Черкас. Треба було стерегтися застав і сторож, що старости, перечуваючи рухавку, могли розставити. На цей раз таких застав на тій дорозі ще не було, і спудеї щасливо дібрались до Черкас, але тут далі, на пограничу „диких степів", було вже небезпечно: старостинський уряд пильнував утікачів, і міський уряд мав йому помагати, хоч не дуже пильно. Не пускали без причини в степ, не перепускали борошна, коней, запасу. Але всеможний посередник — гріш улекшував, як усюди, і тут справу. Кандидати на козаків, котрих назбиралось і без наших спудеїв досить та тікати ватага за ватагою далі на Низ, входили в порозуміння зі сторожами суспільної безпечности і мостили дорогу в степи під ріжними причинами.

На цей раз було умовлено, що кілька міщанських ватаг виїдуть у степ по сіно і під тією покривкою виберуться при них охочі. Виїхавши наріжно з цією „оказією", панове молодці зіхалися в степу три милі за містом Чигрином, коло Попового байрака. Тут, злучившись докупи, вже разом, кінно й узброєно, боронь, Боже, якої стрічі, рушила їх ватага, близько сто мужа, в дикі степи, „неготовими дорогами", обминаючи можливі стрічі з реєстровими або якою жовнірською хоругвою. Про саму Січ не відомо ще було напевно, чи перейшла вона до Хмельниченка, чи тримається там реєстрова залога. Про Хмельниченка казано, що він подався до Криму, закликати Татар, і не знати було, де його шукати. Приходилось розпитуватися з великою обережністю. Але по чотирох днях дороги провідник вказав своїй ватазі на сіру пляму на білім степу й утішено сказав:

— Ото вже козацька залога.

По чім він то викомбінував, то був його секрет, але то дійсно була застава Хмельниченка: стояла в байраці й стерегла табору, що стояв на Дніпровім острові Буцьку. Самого Хмельниченка не було — він з кількома прибічниками був у Криму. Ввечір того дня Пісченко з колегами жогли собі зажити автентичного козацького куліша, звареного у великім казані й розлитого в ваганки на братію.

V.

Грицько справді вигадав для Настусі цілий тиждень. Принявши його мовчання за добрий знак, думала вона, що він залишив свою гадку, і щойно тиждень пізніше дійшла до неї вістка, що Пісченко втік. Вона зомліла з жалю і аж розхорувалась, так, що отець Кирило не міг собі дати ради. Трошки втішила її записочка, написана до неї Грицьком, коли втік, і передана їй аж пізніше якось через десяті руки. Грицько повторяв свої докази, що муситься їти в козаки, запевняв у своїй любови і подавав надію скоро побачитись „коли славне військо козацьке своїх воргів потопче". „Потопче, але коликже то буде? І нуж щось із Грицьком до тих часів станеться!" Настуся тужила і вяла, а отець Кирило, дивлячись на її тугу, сердито перекидав книжками і посилав нелегкі бажання на голову славного війська козацького.

Тимчасом вісти про козацьку рухавку ставали все поважніші. На початку весни прийшла звістка, що Хмельницький увійшов в порозуміння з Татарами. Коронний гетьман Потоцький бив на гвалт про новий бунт, а хоч Володислав накликав його, щоб, не допускаючи до кровопролиття, якось спокійно залагодив справу з Хмельницьким, то цих закликувань не слухано, тимбільше, що королеви з його ненависним канцлером Осолінським закидали тайні коншахти з козаками і попросту винуватили в цілій історії. Кварцяному війську і козакам велено зараз по Великодніх Святах рушати в похід; обидва гетьмани мали йти з військом.

(Дальше буде).

Адреса Обєднання:
OBYEDNANYE,
P. O. Box 122, Hudson Terminal
New York, N. Y.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

МОДЕРНА ВІЙНА.

Ньютон Бейкер, що був секретарем, себто міністром війни, в кабінеті президента Вилсона в часі світової війни, виступив з обороною фабрикантів амуніції перед закидами, що, мовляв, вони загнали Америку в війну.

Поминаючи цю головну точку його заяви, як спірну частину, можемо подивитись на іншу частину, яка, здається, не підлягає таким сумнівам. Говорить він, примірюм, про підготування до війни в нинішніх часах, отже про справу, яка порушить нераз уми Українців, котрі собі зясовують дорогу можливість скорого вибуху нової війни.

Говорить Бейкер, що коли Америка пішла в війну, то в Америці було дуже мало фабрик, котрі вміли робити гармати й рушниці. Треба було чотирох місяців по виповіданню війни Америкою Німеччині, щоб Америка могла дістати першу частину 227,000 машинових крісів, котрі Америка виробила для війни.

Бейкер мимоходом показав зеркало перед Українцями, що говорить про воєнне приготування.

ВІЙНА ЯЗИКОМ.

Щойно одна Американка добилася з клопоту через те, що говорила про Гітлера в Німеччині, а вже друга напитала собі клопоту у Франції, кажучи, що Гітлер набив би Францію навіть тоді, якби йому привязали одну руку за спиною.

Питається одна газета: Що це все має значити? Чи наступна війна буде вестися між Німеччиною та військом язикатих американських дівчат?

НАУКА В НОВИНЦІ.

Деколи новинка не може обійтися без цікавої науки. Деколи й учені можуть з новинок дещо навчитися.

До виладування двох молодих рисів, привезених з лісів стейту Мейн до Нюйоркського Зоольогічного Городу в Центральнім парту, треба було 6 дужих людей.

У Бруклині згинула жінка, у котрої груди попало щось, що вилетіло з печі, до котрої вона накладала вугля. Розсліди показали, що в печі не було патрона.

У Сан Франціско відбулася недавно розправа над позвом сторожа залізничої зворотниці проти залізниці за те, що залізниця роздавила йому ногу, коли він попав під колеса поїзду, кинений туди... ростиною, що зветься „сокинг омбрела". Позовник доказував, що ростина має в своїм бадиллю велику силу схоплювати предмети, що в неї попадають.

НЕ ІНАКШІ ВІД ІНШИХ.

Лікарі на зборах Нюйоркського Медичного Товариства дебатували питання, чи порадно заводити так звану громадянську медицину. Дебата була дуже горяча, а деколи переходила в гострі випади однієї сторони проти другої. Доходило інколи навіть до писканьь і свистів.

Отже й лікарі дискутують, як звичайні люди. Як чиясь слова зачіпляють їх до живого, вони забувають, що справу треба розбирати розумом, а не серцем.

ЯК ВОНИ ЦЕ РОБЛЯТЬ.

Пишуть про портрет нюйоркського кардинала Гейза, виставлений у галерії Вайлденстейна, що кардинал позував до нього тільки чотири години, і то тільки до голови. Кардинальське одіяння змалював маляр, коли в нього вбрався на місце кардинала один студент.

Фляндський портретист 17-го століття, Ван Дайк, відомий з того, що всі портретовані ним королі, королеви, князі й інші „високі особи" мають пригарні руки. Він змалював лиця з особи, а руки малював зі своєї служки.

НАШ ОБОВЯЗОК ПЕРЕД ПАМЯТЮ М. СТАРИЦЬКОГО.

(Вступне слово на академії Союзу українських журналістів і письменників у Празі 31-го жовтня з нагоди 30-ліття смерти поета).

Імя Михайла Старицького як українськгоо поета в останнім час починає западати в непамять, гадаю, з тої причини, що його найкращих віршів та перекладів не перевидають, хоч вони давно вже стали бібліографічною рідкістю. Правда, три роки тому „Радянський Книгар" подав вістку про те, що спадкоємці М. Старицького склали умову з Державним Видавництвом советської України про видання повної збірки творів М. Старицького, але, як потім виявилося, Державне Видавництво розірвало цю умову на тій підставі, що, мовляв, не на часі займатися виданням творів М. Старицького, коли на порядку денному стоять актуальніші видання в галузі соціялістичного будівництва. Внаслідок цього вся попередня умова звелася до видання лиш одного тому вибраних творів М. Старицького, куди ввійшли драми „Не судилось", „В зимовий вечір" та водевіль „Як ковбаса та чарка, то минеться сварка".

Отже нема чого сподіватися, що на советській Україні в ближчім часі вийде у світ збірка поезій М. Старицького, а тому обовязком українського громадянства, що перебуває на інших українських землях і кольоніях, є перевидати поезії М. Старицького в тій самій редакції, в якій вони вийшли у світ ще до часу большевицького панування на Україні.

Це, на мою думку, є перший обовязок українського громадянства перед памятю М. Старицького.

Можна бути певним, що видання поезій М. Старицького знайде широкий попит серед нашої молоді та буде для неї пожиточною лектурою, бо „в творах М. Старицького, — як висловився великий його прихильник, український поет Іван Стешенко — видно людину з літературною освітою й великим смаком".

Говорячи про заслуги М. Старишького на полі української літератури, не можна не згадати про надзвичайно високий рівень літературної форми його творів, про його чудове знання української мови та збагачення її власними новотворами.

Саме за ці новотвори М. Старицький зазнав за свого життя багато прикрощей від критиків, що підіймали його на глум за новостворені ним українські слова. Стало, можна сказати, прислівям одно речення ніби з його перекладу „Гамлет" Шекспіра: „Чи бути, чи не бути? Ось де заковика!" В дійсности це місце в перекладі М. Старицького звучало так: "Чи жити, чи не жити? Ось у чім річ!" Пригадаймо, що й наш великий історик Микола Костомарів також прикладав до цього діла своїх рук, закидуючи М. Старицькому в своїй рецензії на його вірш. уміщений у збірнику „Луна", безглуздість таких новотворів, як „байдужість", „вгавати", „прийдешній". Однак життя виправдало М. Старицького, бо майже всі його новотвори, — не лише згадані вже тут, а також інші, як „темрява", „мрія", „сутінь" і т. д., за висловом Івана Франка, „здобули собі право горожанства".

Про те, як боляче відчував М. Старицький ціле своє життя всі оці прикрости, може свідчити одна з його останніх поезій, відкіль наведу тут відповідні рядки:

О, скільки бід, розрад і
катування
На тім шляху тернистім
я дістав
За серця жар, за вибухи
змагання,
За сіянку моїх питомих
мрій...

А в одним листі до Валерії О'Коннор-Вілінської М. Старицький писав: „Тільки гаряча любов до рідного слова могла перемогти і ворожі напади й авторське самолюбство".

Нашим обовязком є в такій самій мірі любити українську мову, як любив її М. Старицький, старанно вивчити її як з уст українського народу, так і з читання творів кращих українських поетів і письменників. Цей обовязок набирає особливого значіння саме тепер, бо ми засмітили українську мову чужими словами, переносячи їх живцем з російської, польської, чеської чи будьякої іншої мови та утворюючи через те з української мови якийсь воляпік. Не стану тут наводити прикладів, — кожний може знайти їх безліч у нашій пресі та в ріжних нових виданнях, — вкажу лише, що велику відповідальність за неохайність сучасної української мови несемо ми, українські журналісти й письменники.

Щодо творення нових слів, то полишімо що справу нашим поетам і письменникам „з ласки Божої".

Пошана до української мови — це другий наш обовязок перед памятю М. Старицького, що своєю творчістю на полі української літератури в значній мірі прислужився красі й досконалости української мови.

Ст. Сіропольо.

ПОДЯКА.

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION JERSEY CITY, N. J.

Gentlemen!

With a sorrowfull heart, but the greatest thanks to you, gentlemen in the main office of our Ukrainian National Association, I acknowledge the payment of $1,000.00 (one thousand dollars) paid me on the death of my dear deceased wife Anna Deak, and recommend this blessed Ukrainian National Association to every man, woman or child in the U. S. A.

I am very trully yours
Vlademir Deak,
and 8 children.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

КОМУНІКАТ

Союза Українсько-Американських Демократичних Клюбів стейту Ню Йорк.

В другій половині грудня минуло 5 літ, як у нюйорськім стейті створено стейтову організацію. Теперішня екзекутива рішила на своїм засіданю, яке відбулося на початку грудня, відсвяткувать 5-літню річницю цеї організації святом яке відбудеться дня 20-го січня 1935 р. в **Водервіл, Н. Й.**

На засіданню піднесено також справу розстрілів на Україні. Екзекутива ухвалила вислати в тій справі протест до президента Злученних Держав, як також до сенаторів і конгресменів, а крім того рішила відвестися з покликом до всіх клюбів у Стейті Ню Йорк і по інших стейтах, щоби вислати меморіяли в тій справі до Вашинґтону і на руки всіх сенаторів і конгресменів своїх стейтів.

Щоби повести краще політичну організацію не лише у стейті, але й по цілій Америці, рішено піти при наступних президійльних виборах разом як зєднана організація. Будуть теж виготовляти відчити і розсилати їх до клюбів, а головно для молоді, яка вже голосуватиме при наступних виборах у великому числі.

просимо клюби, щоб по теперішніх річних виборах прислали адреси нововибраних урядників, щоб була змога екзекутиві вести з ними потрібне листування.

У всіх справах, які відносяться до Стейтової Організації, просимо звертатись на адресу:

D. ZALOPANY,
P. O. Box 284, Cohoes, N. Y.

Екзекутива Союза Українсько-Американських Демократичних Клюбів Стейту Ню Йорк.

ВІДОЗВА

до односельчан з села Зарубинець, повіт Збараж, Галичина.

Браття Українці! Насильний кулак Версаю завдав смертельний удар політичному життю Західньої України. Слідом за цим продовжається і фактичне, насильне вбивання всього, що українське. На нашій прадідній землі ростуть як гриби по дощі латинсько-польські костели, каплиці та „доми людове", що стають осередком польонізації. Здоровий інстинкт живого народу самочинно стає до боротьби з наїзником. Щоби протиставитися грозячому злу, повстають по наших селах „Народні Доми", щоб зберегти себе перед денаціоналізацією. І наше маленьке село Зарубинці зачало будувати „Народній Дім, що має стати святинею громадської праці та завязком народнього університету.

Будова продовжається, та фондів бракує. Апелюємо до Вас, Браття Українці: поможіть нам! „Громада по нитці — бідному сорочка", каже наша приповідка. Отже купуйте листівки, які продає наш гром. М. Сукар, і в цей спосіб поможіть докінчити будову згаданого дому. Одна листівка вартує тих 5 центів! Хто купує 5 за 25 центів, того імя і назвище впишуться до „Пропамятної книги".

Віримо, що Ви нам поможете хоч маленькою своєю жертвою, купуючи хоч 5 листівок для вратування цього, що нам найдорожче: нашої волі.

За Комітет будови:
Т. Стахів, голова;
І. Павлюк, секретар.

Листівки можна купити під такою адресою:

N. SOOKAR,
129-A West End Ave., Brooklyn, N. Y.

ГАБСБУРГ ІЗ 22 КОТАМИ „ВОЛОДАР" НА 7 МОРГАХ.

Від довшого часу люди в околиці Кенту (Англія) цікаві були довідатися, що то за чудак поселився в них на 7-моргловому маєтку, в домі з 22 котами. А на візитівках мав він написано: „Князь Карло Людвик Габсбург-Бурбон".

Раз до антикваря в Мидстон прийшов чоловік і сказав, що хоче продати кілька творів мистецтва, бо потребує грошей. Антиквар згодився. Виявилося, що той чоловік не має нічого крім творів мистецтва та титули „цісарської й королівської високости" і назвища: Карло Людвик Бурбон.

Дім того Габсбурга є в парку Вудлон, милю від Ловер у князівстві Кент. По стінах мечі, пистолі, рапіри, а тишину переривае мявкіт 22 котів, без яких здивачілий Габсбург не може уявити собі життя. Можнаб у тім „князівстві Габсбурга" побути кілька тижнів, щоби докладно оглянути всю старовину, хоч вона в занедбані, бо власник не має грошей на репарації кімнат.

Виявилося, що англійська влада просто забула про парк Вудлон і його власника. Не втягнули цієї посілости в грунтові книги, а князь Карло Людвик Габсбург не направляв помилки влади, бо йому з тим було добре.

Та з того чудак пообрав відповідні висновки. Коли він не існує для влади, тоді він на своїх 7 моргах незалежний володар. Ніхто напр. не боронитиме уладити в себе каскоо ри, летовище, або якесь інше підприємство, що вимагає концесії. Може жити й робити, як йому заводно, а разом із ним його 22 коти й інші звірята. Парк його подобає на джунглю, такий дикий та зарослий.

Таксамо думає цей Габсбург про людей. Коли його територія не підлягає владі, то переслідувані люди можуть знайти в нього пристановище й будуть незаймані. Його посілість моглаб бути захистом для таких людей як Аль Капоне. Приїхав навіть до нього, щоб приїхав до нього та впевнив, що буде в парку Вудлон зовсім безпечний. Такий самий лист дістав від нього Де Валера, президент Ірляндії, тоді як його переслідувала англійська влада. Та ніхто із запрошених не покористувався запрошенням.

Антиквар оглянув справжній склад ордерів, що їх має чудак Габсбург, хоч усе, що має вартість для золотників: золото, брилянти, а навіть Золоте Руно вже продав.

Колись має князь 10,000 фунтів апанажів (платні), та з вибухом війни скінчилися добрі часи. Втратив теж мілионові маєтки, що їх оділичив був по предках.

Брилянти, золото та твори мистецтва продавав кн. Габсбург часто за десяту частину вартости. Живе виключно з продажу своїх збірок, тому мусить приймати те, що йому дають часто несовісні люди, що вихісновують його скруту..

Згадав теж Габсбург антиквареви про пропозицію Бразилії, щоб був там королем. Відмовився, бо тоді там любила завзята громадянська війна. Все вірить, що він створений до великих діл, а якийсь йог в Індії напророкував йому, що пізнав це з сімох загоєних ран, які князь має на лівому лиці...

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ГАРВЕЙ, ІЛЛ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 335, подає до відома, що на річні мітинґ вибрано уряд на 1935 рік, а саме: Микола Стешенчук, предс.; Яким Мисюк, заст.; Андрій Кожарський, фін. секр.; Іларіон Устіновський, фін. секр.; Антін Бубин, рек. секр.; Іван Гацун, Петро Дмитрашко, Антін Михайлюк, контр. комісія; Петро Пакош і Андрій Яркина, надз. хорик. Мітинґи мають відбуватись у першу п'ятницю по десятім в годині 7-мій вечір, в домі під ч. 125 West 150 sta. Перший мітинґ відбудеться 11. січня. Уряд просить усіх членів прийти, бо маємо важні справи і буде організована хорова секція. — Микола Гуцул, предс.; Андрій Кожарський, кас.; Іван Устіновський, секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. Укр. Зич. 1ий, 59, повідомляє своїх членів і членицю, що перший збор відбудуть у вівторок, в першій другої п'ятниці в місяці. Перші збори відбудуться 11. січня, в год. 7:30 вечір, в залі церковній. Уряд на 1935 рік є: Д. Черницький, предс.; Г. Моник, заст.; П. Бик, секр.; М. Галасевич, контр.; М. Шимановський, кас.; П. Зелінський, заст.; І. Гнида, Я. Волк і В. Венгринович, контрольна комісія; Л. Бик, І. Гнида і П. Слівінський, трустіси; П. Левкович, І. Зелінський і І. Шевчук, оглядачі хорик; Юрій Деканчук і І. Шевчук, прапорчики. Вишукано, що уряд має право приймати до членства і заприсягнуть. — В. Венгринович, пр.; І. Гнида, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє всіх членів, що на річнім мітингу ухвалено відбувати місячні мітинги в першу неділю по першім, а не в другу, як було попередньо. Члени, котрі не були на річнім мітингу, мають пристосуватись до цієї ухвали. Хто не знав, то може заплатити свою складку до фінансового секретаря, п. Йос. Третяк, 2807 Денісон Ave. Також ухвалено, що кождий член має платити свої внески до 15-го кождого місяця. — Мик. Задерецький, предс.; Йос. Третяк, фін. секр.; В. Репусинський, кас.; Осип Запоточний, рек. секр.

СТ. ЛУІС, МО. Бр. св. Володимира Вел., від. 179, подає до відома своїм місцевим і позаміським членам, що на річнім мітингу 16. грудня вибрано слідуючий уряд на 1935 рік: Михайло Тимовин, предс.; Василь Логуш, заст.; Михайло Кульчинський, фін. секр.; Теодор Влядика, заст.; Василь Гладак, фін. секр.; Теодор Влядика, заст.; Михайло Стецін, рек. секр.; Микола Федчак, опікун; Михайло Паранін, Михайло Бартіш і Тимко Шмит, контр. комісія; Михайло Пандак, маршалок; Іван Гатлан і Василь Петришин, прапорчики. Мітинґи будуть відбуватися в третю неділю по першім кожного місяця, в годині 1-ій пополудні, в У. Н. Домі, 1523 Пісвю вул. — Мик. Стецін, рек. секр.

У гостинниці сиділи при обіді кільканацять осіб, а між ними і хлопчик, може 10-літній. Та він мав неабиякий апетит. Їв принайменше за двох.

Як прийшло платити, каже хлопчик до вейтра:

— Правда, пане, що діти платять половину?

Треба мати розум.

Після смерти старого Шмуля Рабіновера отворили заповіщання. Покійний записав усе своє майно тому з синів, який вложить йому в домовину найбогатшу памятку. Заки замкнули домовину, підходить найстарший син і остетаційно кладе покійному під голову стодоляровий банкнот. На це другий син поклав два стодолярові банкноти. Останній підходить наймолодший, видирає карточку із своєї чекової книжечки, виписує імя й назвище покійника, чек на сто тисяч долярів і кладе скромно під голову покійникови.

ДІДУСІ

П. Нель.

У хуторі в чудовій долині у стіп Альп жило пятеро веселих дітей, що мали сім дідусів. Двох дідусів мати, то ще, але сім!... Та в дійсности то не було ніяке чудо. Мати цих дітей була селянка, що народилася та виросла високо в горах, в невеличкій оселі здорових верховинців. Як її ровесниці, пасла корови на мягких левадах на збочах гір і робила всяку роботу, яку робить сільська дівчина. А потім раз на відпусті пізнав її молодий Степан, одинак багатих батьків на долах, що й самі донедавна були селянами. Покохав її та оженився небаром з нею. Так то бідна, одначе гарна та чесна Раїса прийшла на хутір. Коли ще згадаємо, що Раїсин батько мав шістьох братів, буде вам ясно, як то Івась, Юрко, Зосим, Марійка й Оксана мали сім дідусів і то всіх по матері. Зате по батькови не мали ні дідуся, ні бабусі.

Діти любили дуже „дідусів із верховини". Тим більше, що бачили їх лише раз до року. Бо дідусі ніколи не злазили із свого орлиного гнізда, хіба на Святий Вечір зявлялися в воротах хутора, обсипані пластинками снігу, в мальовничій верховинській ноші, з довгими білими бородами, яких вчепився іней. Були вони кремезні, та від першого до останнього всі мали наоко однаково літ, такусану бороду, таку саму одежу, тому їх діти справді тяжко відрізняли. Тимбільше, що кожний мав на плечах великий тяжкий мішок, із яким, як лише ввійшли в хату та привіталися, замикалися в великій гостинній кімнаті. Коли після довгого, неспокійного вичікування двері відчинилися, мали діти на що дивитися! На великому столі стояв гарний вертеп, у якому нічого не хибувало, ні пастухів, ні овець, ні трох царів, а всі майже такі самі діти. Все це був твір спритних ножиць дідусів, а також ріжні забавки, що побіч тісточок, медяників і ріжних овочів лежали довкола вертепу в дарунок дітям. Щоби ви тепер побачили що радість дітей! Лише одна гірка каплина мішалася з ними радощами: любі й навіть якісь таємничі дідусі відходили кожний раз усе ще заки запалі ніч, щоби бути в горах у сільській церковці на церковній відправі опівночі. За ніщо в світі не пропустили би цього богослужения. Тоді внуки з батьками виходили на вежу дому, щоби ще довго-довго махати дідусям на прощання. А дідусі помало виходили на полонину, всі однаковісінькі: сім сильних мужчин, сім білих борід і сім сильних паличь.

І так то діялося з року на рік, поки діти були малі. Потім пять хлопців підросли та розбіглися по світі на всі боки. Юрко переніся до Америки. Рідна хата їх більше не бачила; навіть смерть батьків не могла їх збрати. У старому хуторі були всі віконниці позамикані, наче очі підчас сну; добра старенька Лукія жила майже одна сама на долі в хаті, гинула з жалю за неприсутніми, а дідусі більше не злазили вже з гір...

Та одного Різдва сталося якінсь чудо. Коротка телеграма говорила Лукії, що завтра, на Святий Вечір, приходять усі: й Іван і Юрко і Зосим і Марійка й Оксана, вертаються наче птахи до покинутого гнізда, щоби провести один Святий Вечір на спогадах і здогадах, що то буде... Як лише висіли на стації та привиталися з Лукією, всім рівночасно одна думка прошибла в голові: „А дідусі? Що з ними? Чи вони ще живі?" Лукія нічого не знала сказати про них і брати, що зібралися наново, відчули в серці біль, жаль за гарними часами, що навіки пропали. Та так не було: на Святий Вечір пополудні, так як і багато літ тому, показалися на воротах дідусі: всі сім, однакові, які і тоді, наче стільки літ, що пройшли, не оставили на них сліду, стільки літ, що з колишніх унуків учинили рівних, поважних людей. Стільки наоко літ, та сама борода, та сама одежа, такі самі мішки на плечах... Боже, що вони тепер у тих мішках приносять, які забавки добрі дідусі мають таким „дітям"?... Та дідусі не хотіли передчасно показати дарунків: гуторили довго з унуками, а потім (зовсім як і „тоді"!) замкнулися в гостинній кімнаті, щоби поставити вертеп... А внуки за дверима неспокійно чекали; це вичікування переносило їх у найкращі дні життя... Вкінці двері відчинилися: все було, як і колись, такий самий вертеп (лише одежа Матери Божої трохи поліняла), такі самі дарунки, лише посеред пастухів і трох царів замість маленького Ісуса лежала на соломі справжня жива дитинка, може однорічна. На шиї мала дитинка карточку, записану великими, трясеними буквами: „Любі внуки! Як ми лише побачили в хаті отворені віконниці, ми зараз знали, що ви тут, що ви прийшли ще раз побачитися з нами... Ми зараз же постановили зійти, та що мали ми вам принести в дарунку? Вкінці ми знайшли: на спогад ялюк, що ми вам колись давали, візьміть цю живу ялюку, маленьку Раїсу (імя вашої мами!), якій лявіна вбила батька кілька місяців після маминої смерти. Пригорніть її до вашого серця та хай вона пригадує вам ваших сім дідусів..."

Зі сльозами схвилювання та радости схопила Раїса сиріткy, а всі звернулися до дідусів. Та їх уже не було... Як і „тоді", внуки побігли на вежу, щоби ще довго-довго провожати їх очима та махати на прощання. А дідусі поволеньки виходили на гору, всі на воліс однакові: сім згорблених старців, сім білих борід і сім дрижучих паличь.

КНИЖКИ РЕЛІҐІЙНОЇ НАУКИ, ЯКІ ОДЕРЖАНО З КРАЮ

БІБЛІЙНІ ОБРАЗКИ. Перші початки науки релігії. о. С. Біленького 35

ХРИСТІЯНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в Біблійних оповіданнях. о. С. Біленького 50

Ці дві книжки є для науки релігії у школах. Дуже практичні видання. Також надаються для старших.

Замовлення разом з належитістю слати до:

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

М. Чистяцька.

ЩО ЗГОДИВ ТИ, ТАКЕ МАСШ

Раз задумав пан багатий
Модний образ змалювати,
Що було в старім світі,
Як Мойсей ходив на світі.

То творилось чуда много;
Захотів пан з них одного
Змалювати, любуватись,
І постійно все вдивлятись.

Як конечно воно сходить,
Мойсей Жидів переводить:
Через море, поміж скали,
Шляхом довгим спішить далі.

Донесні вісти в світ розлались,
Щоб артисти голосились,
Вирост до панської палати,
Там угоду підписати.

От прийшло артистів много,
Вибирає пан одного,
Бо дешевий погодився,
Що за сотню він згодився.

Під умовою такою,
Пан лишить його в спокою,
Як він буде малювати,
Пан не сміє заглядати.

Пан годиться на те слово,
Контракт пишуть гонорово;
Як прийшло вже до завдатку,
Артист каже: лиш десятку.

Пан лукаво поднявся,
По шляхоньки він згодився.
Дав десятку і питає,
Коли працю починає.

„Годі, пане, те сказати,
Коли буду починати;
Перш все треба накупити,
Щоб було при чім робити".

„Добре, каже пан, купуйте,
Артистично лиш малюйте,
Як було в старім завіті;
Здобудете славу в світі!"

„Не журіться про це, пане,
Образ мовби живий стане,
Лиш на згоду памятайте,
А тимчасом прощавайте".

На другий день таки зрана
Уже артист є у пана.
От він голову клопоче,
Десяточку знову хоче.

Ту десяточку пан всунув,
Пішов лютий, що аж плюнув,
Бо дурнички сподівався,
А тимчасом ошукався.

В третій день артист по свому
Йде до пана, як до дому,
До дверей собі стукоче,
Знать десяточку знов хоче...

Так артист ходив що рана
Й підголив скупого пана.
Девятьдесять всіпав забрати,
Десять було до виплати.

Пан лютує, мов казиться,
Артист в кулак лиш сміється
Тай до себе сам бурмоче:
Хай скупар промиє очи...

— — — — — — — —

На десятий день збиралось,
Ясне сонце підсувалось,
А від гаєм на гобочку
Лежав артист в холодочку.

Тюпіхнув тай став думати;
Час роботу починати,
Щоб то образ вийшов вдатний,
Бо заплати день остатній.

Днесь праці моєї живно...
Встав, до міста пішов живо;
Полотно й фарби вже має,
Малювати починає.

Побереже, з боку гори,
Дальше тягнесь тільки море...
І лишає так до рана,
В другий день несе до пана.

В стрічу вийшов пан з покою
У шляхоцькім однострою;
Артист каже просто в очи,
Що останній гріш свій хоче.

Покрутив пан свого носа,
На артиста глянув зкоса.
Пита його: „Що за мода?"
Артист каже: „Це угода!"

Пан довкруги подивився,
Згадав контракт, насупився
Тай десятку витягає,
Платить: образ забирає.

Розвинувши, як полагнув,
Мов без духа цілий станув.
Щось він бачить, ніби гори,
І широке тягнесь море.

Крикнув пан, та ще й стрипнув:
„Що приніс ти, вражий сину!
Ти,- ледарю з постолами,..
Де подівсь Мойсей з Жидами?

Артист того не злякався,
Лиш відважно відізвався:
„Чогож, пане, вам кричати:
Що Жидів тут не видати?

„Вони вже на другім боку,
Перейшли собі віяроку.
Чи знов кривду їм зділати,
Щоб у воду завертати?

„Перейшли, нехай вандрують
І вітьними себе чують.
За те, пане, вибачайте...
Все в порядку, прощавайте!"

Закричав пан, що мав сили:
„А громів тебе побили!
Віддай гроші, ти лайдаку,
Бо застрілю, як собаку".

Артист вирвався з палати,
Тай собі почав кричати:
„Ніколи, пане, що горлаєш:
Що згодив ти, таке маєш!"

Король подорожує інкогніто.

Славний віденський оперовий співак Лео Слезак їхав раз на виступи до Будапешту. Зі Слезаком їхала і його жінка. Нараз, перед самим відїздом поїзду, вбіг до вагону театральний кравець, подав співакови величезний клунок і став виправдуватися:

— Перепрошую дуже, та це корона „Пророка", ми забули запакувати її з костюмами!

Слезак не мав де дінути корони, вкінці сховав її до жінчиного пудла від капелюхів. Поізд рушив у дорогу. Настала ніч. Границя. Митна ревізія. Ввійшов митний сторож.

— Чи є що до митної оплати?

— Нема! — сказав заспаний Слезак.

Та митник поглядав підзорливо на валізи й сказав, що мусить перевести ревізію.

На перший вогонь пішло пудло з коронєю. Та в цюжмить збентежений митник замкнув мерщій пудло та вибелькотав несмілливо:

— Дякую дуже!... Ваша величність дарує... дуже перепрошую, що я посмів непокоїти!

І кланяючись низько, вийшов із переділу.

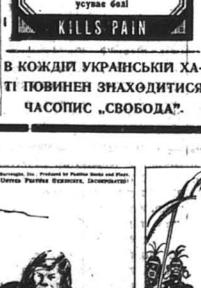

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

НАЙНОВІШІ УКРАЇНСЬКІ СТІННІ КАЛЄНДАРІ на 1935 рік

в кольорах, календарієм друкований по українськи, свята означені чітким червоним друком на кожний день.

Засвистали Козаченьки ..... 25 ц.
Гуцул на полонині пасе вівці .... 25 ц.
Дівчина в українськім строю ..... 25 ц.
Український хлопець і дівчина сидять на кручі ..... 25 ц.
Хлопець і дівчина на Великій Україні ..... 25 ц.
Сини мої, Гайдамаки ..... 25 ц.
Шевченко, Драгоманів, Франко всі три на одним календарі ..... 25 ц.
Різдво Христове ..... 25 ц.

КАЛЄНДАРІ НА 1935 РІК У ФОРМІ КНИЖКОВІЙ.

Календар накладом „Свободи" ... 45 ц.

Замовлення і гроші слати до:
"SVOBODA,"
81-83 Grand Street, або P. O. Box 346, Jersey City, N. J.

Місто й село.

Малий Івась уперше приїхав до вуйка на село. На снідання не хоче пити молока.

— А це що знову?! — дивується мати — таж ти дома все пеш молоко?!

— Е, — відповідає Івась — дома мама купує молоко в гарній чистій крамниці, а тут молоко від старої, брудної корови!

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КОТРІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ „СВОБОДИ":

Перша Книжечка (Буквар), П. Матвійчука ..... 40 ц.
Друга Книжечка (Читанка для II. кляси), М. Матвійчука 45 ц.
Трета Книжечка (Читанка для III. кляси), М. Матвійчука 60 ц.
Четверта Книжечка (Читанка для IV кляси), М. Матвійчука ..... 75 ц.
Коротка Історія України, І. Крипякевича ..... 50 ц.
Мала Історія України, І. Крипякевича ..... 15 ц.
Початкова Географія, з багатьома малюнками і картою, написав Степан Рудницький ..... 75 ц.
Малий Катехизм християнсько-католицької релігії, уложив о. Іван Рудович ..... 35 ц.
Біблійна Історія, старого і нового завіта, о. д-ра Ярослава Левицького ..... 85 ц.
Шкільний Співанник, Ф. Колесси ..... 75 ц.
Співанник для дітей дошкільного та шкільного віку, зладив М. Гайворонський ..... 35 ц.
Збірник Народніх Пісень в укладі на три голоси для ужитку шкільних хорів. Зладив Філярет Колесса ... 25 ц.
Співаймо, збірничок пісень на два голоси для шкільної молоді. На весняне свято пісні. Зладив Ф. Колесса 15 ц.

Замовлення разом з належитістю слати до:
"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST. (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

Фільософ і його нянька.

Стара нянька Д'Алемберта (французький математик і фільософ, 1717—1783), як бачила, який він працьовитий при студіюванні наук, а рівночасно не робить собі нічого з людей, які відвідували його та які, на її думку, могли йому дуже придатися, сказала раз до нього:

— Ви все будете лише фільософом!

— Щож це таке фільософ? — спитав Д'Алембер.

— Варят, який всеньке життя журиться лише тим, щоби про нього говорили після його смерти.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

КЛІВЛЕНД, О.

З Листопадового Свята на край.

Заходом Українських Злучених Організацій відбувається дня 11-го листопада Свято Державности, про яке вже був звіт у „Свободі". Там і згадано за фінансовий звіт, але недокладно. Тому краще таких річей не оголошувати, а ждати на правдивий звіт, бо оминається тим чином, баламутства.

Ввесь прихід зі свята виносив $232. Розхід $46.70. Осталося $185.77, які вислано до краю через Обеднання з таким призначенням: інвалідам $100, на визвольну боротьбу $75, а $10.77 на сироти по українських козаках.

Жертвували підчас концерту на Листопадовім Святі в Українськім Народнім Домі: о. Мереньків $5; по $1: В. Коноць, Л. Данилко, Т. Кудлячевич, І. Бек, Г. Брикайло, о. М. Запарінюк, О. Малицький, М. Жук, М. Мазур, В. Сидір, М. Гапко, Н. Павлюк, В. Шимчук, О. Качмарик, М. Сорочак, С. Постолюк, С. Лабик, Я. Павлишин, Д. Шмагала, С. Ломиш, І. Пашковський, Н. Чубінський, П. Капсиш, П. Полівчак, П. Вербинська, А. Котовичі, С. Смит, П. Модний, М. Когут, А. Барбер, Ю. Гірняк, І. Попович, Т. Бобечко, І. Мазур, І. Буряк, А. Кобярська, П. Хміль, В. Третяк, В. Савка, А. Когут, М. Бурко, В. Цвірчак, М. Колодій, В. Козюк, М. Ціхоцька, М. Притуляк, Т. Папа, І. Жук, Г. Степаник, Н. Капраль, Г. Кальницький; по 50 цит.: І. Робецький, Л. Чупіль, М. Шигда, Е. Стахів, М. Ярош, І. Пелеп, С. Когут, Н. Страп, В. Крупа, М. Ломищ, В. Бочан, С. Карась, Н. Задерецький, А. Красінська, А. Смик, д-р М. Миханенко, М. Міклясевич, І. Міклясевич, М. Букар, М. Бойко, П. Садо, Ф. Мураль, І. Бзіль, І. Кравець, Н. Бусько, Т. Кальмук, М. Попихач, Н. Сикута, І. Попович; братство св. Петра і Павла, від. 102 У. Н. Союза, $15; сестринство Непорочного Зачаття, від. 112 У. Н. Союза, $5; братство св. Василія Великого, від. У. Н. Союза, $5.

Жертви зібрані підчас панахиди в укр. греко-кат. церкві на Калиден евені.

Жертвували по $1: А. Когут, Д. Шмагала, В. Піндук, П. Головчак, А. Спішак, М. Голубець, М. Кривий, І. Бзіль, П. Гнатяк, В. Цвірчак, Марія Шалапій, І. Ільків, П. Бозович; до 50 цит.: Г. Конет, Н. Стром, В. Кобилянський, Д. Підгайний, Г. Васин, Н. Бусько.

За Уряд Українських Злучених Організацій:

Омар Малицький, голова;
Михайло Когут, скарбник;
Григорій Степаник, фін. секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

На інвалідів.

Дня 11-го листопада наш парох о. Колтуцький відправив панахиду за героїв і заповів збірку на інвалідів, яка принесла дрібними жертвами $3.10. Дня 12-го грудня перевів парох другу збірку, яка принесла $2.97, а від себе додав $1.03. Разом зібрано $7.10.

Дня 16-го грудня на мітингу від. 288 У. Н. Союза предс. Т. Данилюк попросив членів пожертвувати на інвалідів, а громадянин Д. Підгайний і М. Мушастий зібрали $3.90. Разом вислано до Обеднання $11. Жертвували на мітингу по 50 ц.: І. Віхок, Ю. Чайка, Д. Підгайний, І. Малицький, Т. Данилюк, М. Мушастий; Н. Кіндзерський 25 ц., і С. Каспяк 20 ц. Решта дрібними.

Т. Данилюк.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г.

З імени на Рідний Край.

На св. Николая зібралися гості в домі громадян Миколи і Марії Ковальчук, щоб зложити жеданя. Один з гостей, гром. П. Кухар, забрав слово і просив не забувати за народні цїли. Потім жертвували на допомогу визвольній боротьбі по $1: М. Ковальчук, Марія Ковальчук, Ю. Датків, П. Кухар, Г. Лисюк, Т. Соломовський; по 50 ц.: М. Бурин, П. Ковальчук; І. Бурин 35 ц. Разом $7.35. Гроші вислано через Обеднання на призначену цїль.

Юрій Датків.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

Коляда на інвалідів і Музей.

З нагоди Різдва Христового гром. Семен Кусень жертвував $10, призначуючи по $5 на інвалідів і Музей Визвольної Боротьби в Празі. Ті гроші переслано через Обеднання.

ЮВИЛЕЙ НАРОДЖЕННЯ ФРИДРИХА ШІЛЄРА В НІМЕЧЧИНІ.

(ВУНІ) Великий розмах цьогорічних ювилейних урочистостей на честь Шілєра має свою основу в тім, що відновлена національно-соціялістична Німеччина складає пошану літературній свадщині геніяльного сина своєї нації та маніфестує свою духовну спорідненість з ним. Це почуття тісного звязку з творчістю Шілєра льогічно випливає з тої обставини, що цілий гітлерівський рух являється реакцією на духові течії кінця XIX. століття, а суспільність того часу підходила до творця „Пісні про дзвін" з подиву під ним нерозумінням головних основ його творчости. Це нерозуміння знайшло свій відгук не лише в негативних оцінках Шілєра з боку Ніцше, Гебеля чи Людвіга, але й у загальним ставленню до нього широких верств громадянства. Досить згадати, що наприклад артисти зі сцени при виставах Шілєрових пєс старались по можности говорити свою ролю як прозою, нищачи таким робом усю красу ямбічного вірша, одної з головних прикмет його трагедій. Ті елементи прекрасного, піднеслого, героїчного, що давав Шілєр, були чужі віками, перекликому матеріялизмом, і ідеалізовані постаті його творів нерідко викликали хіба лиш усмішки. Та саме в цім винятковім становищу Шілєра в високих сферах естетизму попад загальним рівнем добачає сьогоднішня Німеччина правдиву велич свого генія, той дух вождя, що пересікав цілу його істоту. Цей дух зближує і рідпить його з теперішнім поколінням; він робить суть його творів близькою й актуальною для Німця, не дивлячись на зовнішні рамки чужого сюжету. Гітлерівський рух, що шукає звязку з ідеалістичними сторінками германської душі, бачить у Шілєрі, за словами міністра Гебельса, „великого та недосяжного заступника німецького ідеалізму", що цілим своїм життям подав блискучий приклад перемоги духа над матерією.

Тому святкування цього ювилею набрали розсягли всенімецьких розмірів. Центрами урочистостей були, розуміється, місце уродин поета, Марбах біля Штутгарту, та місце його діяльности й смерти — „оселя муз", Ваймар.

БАРІТОНОВЕ СОЛЬО
в супроводі фортепяна
ГРОБНИЦІ ЛИЦАРІВ
музика Юр. Пономаренка
слова О. Олеся.

Ціна ..... 35 ц.

„SVOBODA"
81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346
JERSEY CITY, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

КОМОРНИК — ПУБЛИЧНИЙ НОТАР.

Виробляю повновласти, контракти і всякі документи для старокрасних справ. Маєте яку старокраєву справу, спадок, маєток у краю, хочете стягнути його, зверніть у краю, хочете стягнути його, хочете знати коли кораблем приїхали до Америки — звертайтеся до мене. Маю 30-літній досвід у таких справах. Порадаю дарармо. 276

MARTIN LABINER,
Notary,
53 Park Row, New York, N. Y.

DR. M. SMITH
має свою канцелярію під ч.
234 E. 5th ST., NEW YORK, N. Y.
між 2-гою і 8-ою Евеню.
Години: 12—2; 5—7 пополудні.
Tel.: DRydock 4—2486.

Д-р МИХАЙЛО ЯНКОВИЧ
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРГ.
Урядові години:
Від 1—3 пополудні і від 6—8 ввечір.
В неділі після умови.
637 SO. 12th ST., NEWARK, N. J.
Tel. Bigelow 3-1657.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues.
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12, ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАЙМАЄМСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel: Orchard 4-2568

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН.

(159).

Як Тарзан побачив кріпко звязаного Англійця, він легко усміхнувся й сказав: „Вони налягяться нині до розпуку". Джері Сесил теж усміхнувся квасно: „Коли судити по їх крику, то вони мусять бути сильно голодні. Вони мало не зїли мене живцем, як мене сюди вели".

„Як вони дістали вас у свої руки?" Тарзан здвигнув плечима з жалем. „Це була моя вдасна вина", він сказав. „Я заслугую на те, щоби мене зїли. Як я падав з дерева, то зачепив ногою за галузку й упав на голову. Якби не це, вони певно не взяли би були мене живого".

„І нам ради вже нема?" — спитавсь Англієць. „Я вже втік від них передтим", сказав Тарзан, „і я бачив, як люди втікали навіть уже тоді, як списи пробили їх тіла, а вогонь лизав їх пяти".

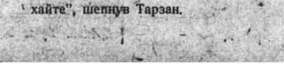

Поручник Сесил здрігнувся. „Боже!" — викрикнув він. „Відай і мені прийдеться таке пережити, а тут я все можу видержати, лиш не вогонь. Я боюся, показувати страх цим чорним чортам, та ще в останніх хвилях мого життя". „Слухайте", шепнув Тарзан.